

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0821U100925

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 25-05-2021

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Стрелков Владислав Володимирович

2. Strelkov Vladyslav Volodymyrovych

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 052

Назва наукової спеціальності: Соціальні та поведінкові науки. Політологія

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 18-05-2021

Спеціальність за освітою: політологія

Місце роботи здобувача: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, м. Луцьк, Луцький р-н., Волинська обл., 43025, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 32.051.010

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, м. Луцьк, Луцький р-н., Волинська обл., 43025, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, м. Луцьк, Луцький р-н., Волинська обл., 43025, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 11.15.23

Тема дисертації:

1. Технології легітимації й делегітимації президентської влади в політичному процесі України
2. Technologies of legitimization and de-legitimization of presidential power in the political process of Ukraine

Реферат:

1. Інститут президентства в Україні відіграє визначальну роль у сфері суспільно-політичних відносин, оскільки за існуючою традицією саме гарант Конституції й політичні сили, що його підтримують, здійснюють вирішальний вплив на формування та реалізацію стратегічного курсу держави. Проте вочевидь спостерігається неадекватність управління, невідповідність якості влади характеру завдань, що стоять перед країною. Вищі органи влади на інституційному рівні фактично не змінювалися весь період незалежності, перебуваючи поза системою політичної відповідальності. У межах поставлених мети і завдань з'ясовано стан вивчення проблеми (де)легітимації президентської влади в Україні; визначено зміст теоретичних підходів дослідження політичного процесу в контексті технологічного виміру (де)легітимації президентської влади; обґрунтовано методологію дослідження проблеми (де)легітимації влади в політичному процесі; з'ясовано нормативно-правову базу легітимації президентської влади в Україні; розкрито інституційну структуру легітимації владних повноважень та особи глави держави в Україні; виявлено зміст технологій делегітимації інституту президентської влади в Україні в електоральних процесах 1999–2004 рр.; визначено особливості

використання технологій делегітимації інституту Президента України на виборах 2010–2019 рр.; розкрито та узагальнено форми та напрями делегітимації Президента України в позалекторальних процесах. У контексті (де)легітимації глави держави дуже важливим є електоральний процес, коли претенденти на вищу посаду в державі мають можливість змагатися і проводити комплекс дій з метою власної популяризації і, навпаки, спрямовувати зусилля на дискредитацію своїх опонентів. Цей процес включає сукупність технологічних прийомів і заходів і часто залежить від фінансової спроможності кандидатів, вміння та навичок членів його команди та виборчого штабу, політичної кон'юнктури тощо. Інституційна структура легітимації Президента України складається із сукупності державних та недержавних інституцій, установ та організацій.

Легітимацією президентської влади опікуються органи державної влади, насамперед Офіс Президента України, до недавнього часу державні адміністрації, пропрезидентські фракції в парламенті, підконтрольні засоби масової інформації й комунікації, політичні партії й громадські об'єднання тощо, лояльні або спеціально створені для підтримки й захисту цього інституту влади. Легітимація президентської влади також відбувається шляхом ідентифікації суб'єктів суспільно-політичних відносин за ідейно-політичними або соціально-культурними ознаками, прихильним ставленням громадян до вектору суспільного розвитку, який пропонує глава держави або кандидат під час виконання своїх функціональних обов'язків або під час виборів. Усе це потребує відповідної інституалізації й формалізується під час вироблення стратегічного курсу держави, у нормативно-правових актах, які регламентують порядок формування та діяльності вищих і центральних органів влади, у законах про вибори, про політичні партії, їх програмах і статутах, передвиборчих програмах кандидатів, судових позовах та ін. Специфікою застосування технологій делегітимації президентської влади в українському політичному процесі є їх негативний вплив не лише на особу конкретного політика, але й на інститут президентства як такий, довіра до якого падає разом із падінням рейтингів довіри до конкретного президента. Масштабність фігури та інституту президентства в Україні обумовлює форми та зміст технологій їх делегітимації з боку контреліти. Технологічні прийоми, засоби, зміст і напрями делегітимації Президента України в позалекторальних процесах значною мірою ідентичні тим, що використовують під час виборчих перегонів, крім тих, що безпосередньо впливають на результати підрахунку голосів, зокрема фальшування, маніпуляції з виборчими бюлетенями, виборчою документацією тощо. Розмах кампаній, спрямованих на підрив авторитету глави держави, його дискредитацію в очах громадськості, визначають «градус» боротьби між політичними угрупованнями, рівень згуртованості опозиції, чинник міжнародного втручання тощо. Показово, що такі кампанії набувають обертів за рік-два до чергових президентських виборів. Інколи масштабність антипрезидентських виступів, її технологічна складова обумовлені непродуманими й недалекоглядними діями та вчинками президента та його найближчого оточення. Найбільш масштабними виступами проти кандидата в президенти та діючого глави держави стали події Помаранчевої революції й Революції Гідності, які поклали край президентським амбіціям В. Януковича.

2. The Institution of Presidency in Ukraine plays a decisive role in the field of socio-political relations, since according to the existing tradition, the guarantor of the Constitution and the political forces that support it shall be decisive on the formation and implementation of the Strategic Course of the State. However, it is obviously observed inadequacy management, the mismatch of the quality of the nature of the tasks facing the country. Supreme bodies of the power at the institutional level have actually changed the entire period of independence, being outside the system of political responsibility. Legitimization of power is a kind of political process aimed at establishing power, gaining public support. At the same time, the legitimization of power is an organic component of the political process as a whole, as the government is able to pursue effective policies only through broad support and approval of citizens. In the context of (de) legitimization of the head of state, the electoral process is very important, when candidates for the highest position in the state have the opportunity to compete and carry out a set of actions to promote themselves and, conversely, to discredit their opponents. This process involves a set of technological techniques and measures and often depends on the financial capacity of the candidates, the skills and abilities of the members of the team and the election headquarters, the political conjuncture, etc. Legitimization of presidential power also occurs by identifying the subjects of socio-political

relations on ideological, political or socio-cultural grounds, the favorable attitude of citizens to the vector of social development, which is proposed by the head of state or candidate in the performance of their duties or elections. All of these things require appropriate institutionalization and is formalized during the development of the strategic course of the state, in regulations governing the formation and operation of higher and central authorities, in laws on elections, on political parties, their programs and statutes, election programs of candidates, lawsuits, etc. Scientific analysis and solution of the research tasks set in the introduction allowed forming a number of conclusions of theoretical-methodological and practical-political content. In particular, the high level of personification of Ukrainian politics makes it logical to conclude that the person of the head of state actually embodies the institution of the presidency. The beginning of active use of the delegitimization technologies in the election of the President of Ukraine dates back to the late 1990s, which is associated with the intensification of political struggle, development of market relations, entry into the political arena of regional political elites, the formation of financial and industrial groups and clans, which through the party representation, deputies, support for «their» president, etc. tried to protect corporate interests or increase their own wealth. The application of the delegitimization technologies of the Institute of President of Ukraine in the elections 2010, 2014 and 2019 do not fit into a single paradigm and has many common denominators, since elections were held for excellent socio-political conditions and circumstances, where the factor of Russian aggression and occupation of the part of the Ukrainian territory became determining. At the same time, in contrast to the 1999 and 2004 elections, these elections were generally characterized by a decrease in the use of administrative resources, falsifications, «dirty» technologies, etc., while expanding the use of IT technologies, virtual communication space, etc. The scale of the figure and the institution of the presidency in Ukraine determine the forms and content of the technologies of their delegitimization by the counter-elite. Technological methods, means, content and directions of delegitimization of the President of Ukraine in extra-electoral processes are largely identical to those used during election campaigns, except for those that directly affect the results of vote counting, including falsification, manipulation of ballots, election documents etc. The scale of campaigns aimed at undermining the authority of the head of state, his discrediting in the eyes of the public; determine the «degree» of struggle between political groups, the level of unity of the opposition, the factor of international intervention, etc. Significantly that such campaign is gaining momentum a year or two before the next presidential election. Sometimes the scale of anti-presidential speeches, its technological component is due to ill-considered and short-sighted actions and deeds of the president and his inner circle. The most extensive protests against the presidential candidate and the current head of state were the events of the Orange Revolution and the Revolution of Dignity, which put an end to Yanukovich's presidential ambitions.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Байрак Сергій Олександрович
2. Bairak Sergij Oleksandrovyich

Кваліфікація: к. політ. н., 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Остапець Юрій Олександрович
2. Ostapets Yurii

Кваліфікація: д. політ. н., 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дорош Леся Олексіївна
2. Dorosh Lesia Oleksiivna

Кваліфікація: к. політ. н., 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бортніков Валерій Іванович

2. Bortnikov Valerii Ivanovich

Кваліфікація: д.політ.н., 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бусленко Василь Володимирович

2. Buslenko Vasyl Volodymyrovych

Кваліфікація: к.політ.н., 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Шуляк Антоніна Миколаївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Шуляк Антоніна Миколаївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.